

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ
Genel Merkezi
Ankara Caddesi No 40
İSTANBUL

M.Y.K.'nun 27.9.1966 tarihli toplantısında G.Y.K.nun onayına sunulmak üzere kabul edilmiştir.

Kalkınmanın finansmanı ve planın uygulanması hakkında.

1963 yılında uygulamaya başlıyan "5 yıllık kalkınma planı" 1962 yılında Bakanlar Kurulu'ndan geçerek onaylanmıştır. Plan, kamu sektörü için zorunlu ve özel sektör için gösterici nitelikte idi. Bu "Gösterici" nitelik, kalkınma planınızın bürriyet esasını aldığına bir kanıt olarak gösteriliyordu. Ancak, plan gene de bazı zorunlu ve fern çabaları olmadan %7 kalkınma hızıyla sosyal adalet amaçlarına varılabileceğini açıkça blirtmiştir.

Bu reformlar şunlardır:

- 1- Toprak reformu
- 2- Vergi reformu,
- 3- İdari reform,
- 4- İktisadi devlet teşekküllerinin reorganizasyonu.

Bunlardan küçük ve orta çiftçiyi toprak sahibi edecek; tarında üretimi artıracak toprak reformuna gidilmiştir. Plan uygulanmasında siyasal sorun alan partilerin sınıf yapısı bu tedbirlerin ele alınmasını güçleştirmişti. 1966 programında toprak reformu için gerekli hazırlıkların yıllık programlarda gösterilen ölçülerde yürütülmesi son derece ağır bir dille tenkit edilmektedir.

İktidarlar, vergi reformu diye onkçi halkın ödediği vasıtali vergileri artırmaktan öte bir iş yapmışlardır. 1963 bütçe yılında vasıtali vergilere yapılan bir milyar liralık zammı 1964'de aynı miktara varan bir zam işlenmiş, 1966 yılının ortasında da onkçi halka birbuçuk milyar yeni vergi yükü yüklemek üzere hazırlıklara gelişmiştir. Ötümüzdeki yıl. bunun uygulanmasını göreceğiz.

İdari reform yolunda yapılan bir amaca yönelik nitelikte bulunmayan personel kanunları ve bu kanunları uygulanmakta aciz kalan bir "idare" nin gelişmeli; birbirini tutmayan beyanlarıdır.

Devlet sermayesinin yatırıldığı halkın sırtından ödenen paralarda meydana getirilen iktisadi teşekküller de ise plan yapıldığı sırada uygulanan yönetin, ayrıntıyla ilgili bir takım değişikliklerle uygulanmaktadır. Yani İktisadi Devlet Teşekkülleri reorganizasyonunda da olumlu bir adım atılmış değildir.

Bu tenelli reform ve organizasyonlar yapılmadan yatırım hacimleri ne olursa olsun varılacak sonuçların bir kalkınmayı ifade etmesi olanağı yoktur. Nitekin, gelip geçmiş iktidarlar "planı" uygulanaktan çok, "planı" uygulanmış olmak izlenimini vermediği önemli saymışlardır. Bu konuda ilk olarak, iyi hava şartlarından yararlanarak elde olunan sonuçların bir kalkınma hızı artışı gibi kabu oyuna sunmuşlar, yatırım, bütçe, program gibi ana belgelerin rakamları üzerinde oynamışlardır. Şimdi bu çalışmalarını ve plan hedefleriyle uygunluk derecelerini inceleyelim:

a) Kalkınma Hızı

"Beş yıllık kalkınma plan'ında yıllık ortalama %7 kalkınma hızı öngörülmüştür. Resmen ilân edilen rakamlara göre ise kalkınma hızı:

1963'te :	%7,4
1964'te	%4,3
1965'te	%5,8
1966'da ise	%7,8

ve dört yıllık ortalama hız %6,3 tür. En iyinseler rakan bile elde alındığında görülen öngörülen kalkınma hızına varılanayış olgusudur. Ancak durum dahdın edilmeğe çalışılan tablodan daha karanlıktır. 1963'ün %7,4 olarak takdir edilen kalkınma hızında uzmanların ciddi şüpheleri vardır. 1966 yılının milli gelir rakanları detayları henüz yayınlanmamıştır. 4 yıl ortalamasını yükselten bu iki yıl (1963 ve 1966) bir yana bırakılırsa kalkınma hızı %5'e düşmektedir. 1963 ve 1966'nın kalkınma hızının yüksek görüşü ise aslında "kalkınma" terininin tanımında ki yanlışlıkla ilgilidir. Şöyle ki: bir toplum içinde tarının önemli bir üretin kosini olmasi halinde, gayrisafi milli hasıla dediğimiz üretmiş mal ve hizmetler toplama, havaların iyi gitmesi gibi kalkınma çabası ile ilgili olmayan bir faktörle ölçüsüz derecede artabilir. Bu takdirde kalkınma hızı artmış görünür. Oysa orta kalkınma o ölçüde değildir. Çünkü toplumun refah ve mutluluğu için yapılan çalışmalar ve yapılan hizmetler o ölçüde artmış değildir. İyi hava şartları ile gelen, kötü hava şartları ile gider. Örneğin geçmişte 1953'te gelen olağanüstü hava şartları ile elde edilen gayrisafi milli hasıla artışını, olverişsiz hava şartlarının hüküm sürdüğü 1954 yılı silip süpürmüştür.

1963 yılında elde olunduğu ayrıntılı istatistiklerle yayınlanan, 1966 yılında ilân olunan yüksek kalkınma hızları bu nedenle aldatıcıdır. Kalkınma aslında sanayileşip ekonomiyi hava ve iklim değişikliklerinin sarsıntılı gidisinden kurtarmakla olur. Bu nedenle 1963 1966 döneminde plan uygulanmasıyla ilgili doyurucu bir kalkınma hızına ulaşılmış sayılmaz.

Kaldı ki, elde olunan kalkınma hızı sağlan bir şekilde finanse edilmemiş yani yükü ya halkın sırtından çıkmış ya da devlet borçlanması ile gelecek kuşaklara devrolunmuştur. 1963'te 6,4 milyar olan dış borç toplamı 1965 yılı başında 8,6 milyar liraya genel borç toplamı ise aynı dönemde 18,5 milyar liradan 22,5 milyar liraya yükselmiştir. (ödenen borç faizleri dahil değildir.) Bu suretle iki yılda elde olunan ve şüphe ile karşıladığımız 6,2 milyar liralık gayrisafi milli hasıla artışını 4 milyar borç yüklenerek elde etmiş ki, (kaynak 1966 program ve merkez bankası bültenleri) yurda milli hasıladan elde olunan her 3 liralık artışa karşılık bir lira dışarıya borçlanılmış bir lira da iç sermayedarlardan faizle para alınmıştır.

Aynı dönemde Merkez Bankası'nın piyasaya sürdüğü banknotların %19 oranında arttığı düşünülürse sağlanan (TL.) kalkınmanın yurda ve emekçi halka neler sağlayabileceği düşünülmeğe değer.

b. Yatırımlar:

Program hazırlama tecrübesi gereği, yıllık programlarda ki yatırım hedefleri iki yıl önceki rakamlara göre hazırlanmaktadır. Bu nedenle aslında, artan fiyatlar dolayısıyla, yatırım hedefleri "plan" daki hedeflerin gerisinde tesbit olmaktadır. Örneğin 1966 hedefleri planda 1964 fiyatlarına göre tesbit olunan hedefler 1964 fiyatlarına uydurularak tesbit olunuyor. Oysa 1964'ten 1966'ya fiyatlar %10 artmıştır. Bu nedenle yatırım hedefleri önceden bilinen şekilde asıl hedeflerden düşük hesaplanmaktadır. Üstelik düşük olan bu yatırım hedeflerine varılmamaktadır. Hiçbir yıl kamu yatırımları tespit olunan hedeflerin %90'ına ulaşmamıştır. Bu eksik uygulanma, hesap kurnazlıklarıyla özel sektör rakamları şişirilerek kapatılmaktadır. Bu suretle hem plan hedeflerine varıldığı iddia olunmakta ve hem de "özel sektör"

savunulmaktadır. Özellikle inelâf sanayiinde yatırımların son derece geri kalmış sanayileşme alanında gerekli çabanın gösterilmediğini ortaya koymaktadır.

c. Sektörler Arası Denge:

Kalkınma planı millî kalkınmayı sanayileşmede görmüş tarımın millî ekonomideki payı düşerken, endüstri payının artmasını öngörmüştür. Bu nedenle tarımın yılda 4,7 oranında artarken endüstrinin %11,5 oranında gelişmesi öngörülmüştür. Endüstri alanında gereken yatırımların yapılmayışı ve gerekli tedbirlerin alınmayışı nedeniyle bu kasinde gayrisafi millî hasıla artışı ilk 2 yıl sırayla %8 ve %8,6 da kalmış, üçüncü yıl olan 1965'de ise ancak %9,5'üğe yükselmiştir. Bunun sonucu olarak ekonominin daima işsizliği teşvik eden bir düşük istihdam bünyesi içinde kalmıştır.

d. Bölgeler arası denge:

Yatırımlar yoksulluk bölgelerine kaydırılmamıştır. Bu nedenle başta doğu olmak üzere yoksulluk bölgeleri gene kaderine terk edilmiştir. Yatırımların kamu ve özel yatırım olarak %76'sının Ankara batısına ve %36'sinin de üç büyük kente yapılmış olması, plan'ın, bir liberal planın kendisine amaç aldığı noktalara ne kadar uzak kaldığını göstermeye yeter bir gözlemler.

e. Gelir Dağılımı:

Kamu ve özel yatırımların finansmanı için daha ziyade fakir halka yansıyan vasıtalı vergilere önen verilerek, emekçi halk tabakaları aleyhine olan gelir dağılımının daha da bozulmasına sebep olmuştur. Buna rağmen hakim sınıflardan, özellikle toprak ağalarından gereği kadar vergi alınmadığından yine de halka yararlı ölçüde kamu hizmeti ve yatırım gücü sağlanmamıştır.

Buraya kadar yapılan açıklamalar plan uygulamasında nerede bulunduğunu göstermektedir. Bundan sonra durumun daha da kötüleşmesi kamu kesiminin koordinatörü bulunan ve fonksiyonu buraya kadar gerileyen planlama teşkilâtının bu fonksiyonunu da kaybetmesi beklenebilir. Yurdun sanayileşmesi, fakir halkın yüzünü güldürecek bir gelir dağılımının ancak emekçi halktan yana bir iktidardan yapıp uygulayacağı bir planla mümkün olduğu hakkındaki görüşümüz bu uygulanayla kuvvet kazanmıştır. Sosyalist bir planlama demek olan böyle bir planlama dönemine geçmeden derhtlerinize çare bulunacağını ummak hayal olur.